

VINERI • 3 IANUARIE 2014 • ANUL LXIV NR. 1

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Un cronicar al Chitighazului de odinioară
„Săptămâna elevilor” la școala din Jula
Cum și ce vom alege la alegerile din anul 2014?

CALENDAR ORTODOX

6 ianuarie, luni, (†) Botezul Domnului (Boboteaza)

7 ianuarie, marți, (†) Soborul Sf. Prooroc Ioan Botezătorul și Înaintemergătorul Domnului.

8 ianuarie, miercuri, Sf. Cuv. Gheorghe Hozevitul și Emilian Mărt.

9 ianuarie, joi, Sf. Mc. Polieuct; Sf. Cuv. Eustratie; Sf. Ier. Petru, episcopul Sevastiei.

10 ianuarie, vineri, (†) Sf. Sf. Cuv. Antipa de la Calapodești.

11 ianuarie, sâmbătă, † Sf. Cuv. Teodosie cel Mare, începătorul vieții de obște; Sf. Cuv. Vitalie (Sâmbăta după Botezul Domnului).

12 ianuarie, duminică, Sf. Mc. Tatiana diac. și Eutasia. Duminica după Botezul Domnului (Începutul propovăduirii Domnului).

Gândurile săptămânii

„A vorbi despre limba română este ca o duminică. Limba română este patria mea. De aceea, pentru mine, muntele munte se numește, de aceea, pentru mine, iarba iarbă se spune, de aceea, pentru mine, izvorul izvoarăște, de aceea, pentru mine, viața se trăiește.”

Nichita Stănescu

„Nimeni nu pierde pe nimeni, pentru că nimeni nu posedă pe nimeni. Asta e adevărata experiență a libertății: să ai lucrul cel mai important din lume, fără a-l poseda.”

Paulo Coelho

„Nu merită să plângi pentru nimeni, iar cei care merită nu te vor face să plângi.”

Gabriel José García Márquez

„Nu trăi ca să-i fie simită prezenta, ci ca să-i fie simită absența.”

Bob Marley

Iubirea înseamnă să ai grijă de celălalt chiar dacă sunteți supărați.

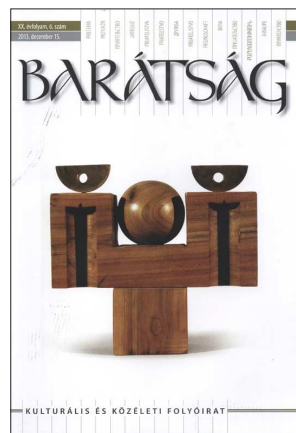
ROMÂNIA
Ministerul Afacerilor Externe
Departamentul Politici pentru
Relația cu Românii de Pretutindeni

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul parțial al Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni / Conținutul acestei reviste nu reprezintă poziția oficială a DPRRP

Subiecte românești
în revista „Barátság”

Numărul pe luna decembrie al revistei „Barátság” (Prietenie), publicație culturală în limba maghiară dedicată tuturor naționalităților din Ungaria, încă de pe copertă ne anunță despre subiectele românești. Coperta revistei ilustrează o sculptură în lemn al artistului Ștefan Oroian din Jula. Lucrarea are titlul: Altar. Revista cuprinde trei scrieri cu subiecte românești.

În cadrul unui interviu, dr. Maria Gurzău Czeplédi, directoarea Liceului, Școlii generale și Căminului de elevi „N. Bălcescu” din Jula

vorbește despre trecutul instituției pe care o conduce și despre noutățile din ultimele luni, de la preluarea școlii de către Autoguver-

narea pe Țară a Românilor din Ungaria. Într-un alt interviu, doi jurnaliști discută. Edda Illyés, fost lector al revistei „Foaia românească” se destăinuie în fața lui Petru Cîmpian despre originile sale, despre dragostea ei față de trei culturi: germană, română și maghiară.

În cea de-a treia scriere, dr. Maria Berényi, directoarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria prezintă trecutul de două decenii a institutului, care a fost sărbătorit în toamna anului 2013.

E.Ș.

La mulți ani 2014!

Sfintele Sărbători ale Crăciunului și Noul An ne oferă prilejul de a vă transmite cele mai sincere și cordiale urări de sănătate, fericire, putere de muncă, belșug, precum și realizări pe plan profesional!

Consulatul General al României la Seghedin

Ediția acestui număr
s-a încheiat
pe 21 decembrie
2013.

Poza săptămânii

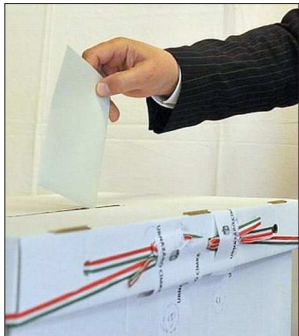
Cum să nu crezi în viitorul corului „Pro Musica” din Jula...?

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Soții Ardelean din Chitighaz
(foto: din arhiva Mariei Sarca Zombai)

Cum și ce vom vota la alegerile din 2014? (3)

În primăvara anului 2014 în Ungaria vor fi alegeri parlamentare, iar în toamnă alegeri de autoguvernări. Pentru prima dată după schimbările din 1990, și cele 13 naționalități din Ungaria vor avea dreptul să trimită deputați în Parlamentul de la Budapesta. Teoretic. Matematic numai 2 sau maximum 3 naționalități vor putea obține voturile necesare pentru a avea deputați parlamentari. Ceilalți vor avea dreptul doar la purtători de cuvânt, adică delegați fără drept de vot la ședințele parlamentare. O altă noutate a alegerilor din anul 2014 este că numai acei cetățeni de naționalitate vor putea alege și vor putea fi aleși, inclusiv la alegerile parlamentare, care s-au înscris în registrul de naționalitate. Înregistrarea începe la 1 ianuarie 2014.

Reamintim...

Cetățenii maghiari, cu adresă stabilă în Ungaria, care s-au înregistrat ca naționalități la alegeri vor avea dreptul să voteze la alegerile parlamentare din 2014:

– pe candidatul individual din circumscripția sa electorală

Și

– pe lista naționalității sale.

În lipsa acestuia din urmă, pe lista vreunui partid.

Înregistrarea naționalităților se face începând cu 1 ianuarie 2014.

Lista fiecărei naționalități va fi întocmită exclusiv de autoguvernarea pe țară.

Acele naționalități, care au avut liste pentru alegerile parlamentare, dar nu au obținut voturile necesare, vor avea dreptul să trimită în Parlament **doar un purtător de cuvânt**. Această persoană va fi primul candidat de pe lista naționalității sale.

Reprezentanții naționalităților în Parlament

Reprezentanții naționalităților care vor intra în Parlament, după alegerile din primăvara anului 2014, **nu vor avea dreptul să formeze grup parlamentar**, astfel nu vor putea lua parte la lucrările comisiilor permanente. Pentru naționalități se va forma o comisie de specialitate separată. Naționalitățile nu vor avea dreptul să participe la lucrările comisiilor de control. Vor putea lua cuvântul numai cu aprobarea președintelui Parlamentului. Reprezentanții naționalităților vor avea drepturi de interpelare numai în cazul unor probleme legate de naționalități.

Comisia alcătuită din reprezentanții naționalităților va avea drepturi de a iniția, a propune idei pentru Guvern. Își va spune părerea despre raportul guvernamental și despre raportul ombudsmanului legat de situația naționalităților.

Purtătorul de cuvânt al naționalităților va avea dreptul să ia cuvântul la ședința plenară a Parlamentului numai dacă președintele Parlamentului decide că punctul respectiv de pe ordinea de zi are legătură cu interesele și drepturile naționalităților.

Purtătorul de cuvânt nu va avea dreptul să voteze la ședințele Parlamentului. La fel ca toți deputații parlamentari, și purtătorii de cuvânt ai naționalităților vor avea imunitate (mentelmi jog).

(În numărul următor vă vom prezenta detalii referitoare la alegerile de autoguvernări minoritare din toamna anului 2014.)

E.Ș.

Un cadou muzical de Crăciun pentru toți românii

Corul „Pro Musica” din Iula de ani de-a rândul face cadou în preajma sărbătorilor de iarnă câte-un concert de colinde pentru românii din Ungaria. În decembrie 2013, coriștii iulani au cântat prima dată pentru românii din Seghedin, în cadrul unui concert or-

spiritului Crăciunului. În deschidere, *Aurel Becan*, membru în Prezidiul UCRU a evocat importanța colindatului prin satele românilor din Ungaria și a păstrării acestui frumos obicei strămoșesc. *PS Episcop Siluan* a subliniat că sărbătoarea nașterii pruncu-

el personal are o însemnătate emoționantă: în rândul coriștilor de la „Pro Musica” se află și un fost coleg de-al lui de la seminar, iar de corul iulan îl leagă amintirea de acum 20 de ani, când pentru prima dată a avut ocazia să iasă din țară la un festival coral, care s-a desfășurat tocmai la Iula, în organizarea corului „Pro Musica”. A fost prima lui ieșire din România și prima întâlnire cu românii din Ungaria.

După atâtea gânduri frumoase și emoționante, atmosfera pentru minunatele colinde a fost deja încălzită. Ea a culminat după un concert de vreo 50 de minute, când publicul a cântat, a colindat stând în picioare, cu fețele îmbujorate de bucuria sărbătorii ce s-a apropiat.

Următoarea acțiune a corului „Pro Musica” din Iula va fi legată de ziua de naștere a poetului național Mihai Eminescu, când se va organiza o serată de poezii și romane de Eminescu.

E. Șimon

ganizat de ICR Budapesta – filiala Seghedin. Pe 19 decembrie, „Pro Musica” a evoluat în cadrul serbării școlii din Iula, oferind un buchet de cântece pentru copiii și părinții care au participat la serbarea tradițională a școlarii iulani.

În seara de 20 decembrie, corul „Pro Musica” a chemat românii din Iula la o seară de colinde, în sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria. Evenimentul organizat de Uniune, în colaborare cu Consulatul general al României la Iula și cu Autoguvernarea Românească din Iula, se bucură de fiecare dată de o atmosferă caldă, dominată de bucuria cântării împreună și a

lui Iisus Hristos este un motiv de bucurie creștină, de speranță în viitor și de comuniune frățească între toți oamenii. Consulul general *Florin Vasiloni* și-a exprimat bucuria că poate să ia parte la acest eveniment frumos, care pentru

În Iordan botezându-Te Tu, Doamne...

În suita celor 12 sărbători importante creștine se numără și Boboteaza (Botezul Domnului), ținută în fiecare an, în ziua a șasea a lunii ianuarie. Sărbătoarea este menită să reamintească cele petrecute la apa Iordanului, înainte ca Iisus să pășească în viața publică, la împlinirea vârstei de aproximativ 30 de ani. Întrucât în această zi Iisus s-a prezentat pentru prima dată în lume, sărbătoarea se mai numește și Epifanie, Teofanie, Arătarea Domnului, Descoperirea Cuvântului Întrupat. Încă din sec. 3, poate și mai înainte, este semnalat începutul acesteia. Cert este că în „Constituțiile Apostolice” Boboteaza figura deja printre sărbătorile creștine, alături de Crăciun și de Paști.

Evenimentul Botezului este descris de către toți evangheliștii. Matei ne relatează că Iisus a venit din Galileea la râul Iordan unde boteza Ioan Botezătorul, cerând să fie și el botezat. Ioan i-a zis: „Eu am trebuință să fiu botezat de tine și tu vii la mine” (Matei 3, 14), iar la răspunsul lui Iisus că așa se cuvine, a fost botezat în cele din urmă de către Ioan. Boboteaza (Botezul Domnului) este o manifestare a celor trei Persoane ale Treimii: Fiul se botează în Iordan de către Ioan, Spiritul Sfânt se coboară asupra lui Iisus în chip de porumbel, iar Tatăl din cer îl declară ca fiind Fiul său.

Boboteaza (6 Ianuarie) și cu Sfântul Ioan (7 Ianuarie) aproape că formează una și aceeași sărbătoare.

În ajun, preotul sfințește casele cu apa care a fost sfințită în dimineața aceea după Liturghie. Oamenii țin post negru până ce vine preotul și beau din această apă sfințită. Preotul este precedat de copii îmbrăcați în cămăși albe, sunând din clopoței și deschizând calea preotului, strigând Kira Leisa, adică pronunțarea românească a grecescului Kyrie Eleison (Doamne miluiește). Pe lângă Troparul Bobotezei, copii cântă colinde speciale care descriu minunea care a avut loc la

Iordan (Botezul lui Iisus). În ziua aceasta, în afară de preot, nimeni nu se duce colindând din casă în casă.

Despre sfințirea casei

În Ajunul Botezului Domnului există obiceiul ca preotul să meargă în parohie, la enoriași acasă pentru a sfinți casele stropindu-le cu apă sfințită. Folosirea apei nu este întâmplătoare. Apa, ca element fundamental al creației, fiindcă se folosește la spălarea și curățirea fizică a trupului uman sau a celorlalte corpuri materiale, este asociată și lucrării de curățire spirituală, de spălare a urmelor lăsate de păcatele și fărâdelegile oamenilor. Apa sfințită de preot poartă în ea puterea curățitoare și sfințitoare a harului dumnezeiesc. Când face sfințirea apei preotul se roagă pentru ca: „apa aceasta să se sfințească cu puterea, cu lucrarea și cu pogorârea Sfântului Duh, pentru ca să se pogoare peste ea lucrarea cea curățitoare a Treimii celei mai presus de fire”, „pentru ca să fie tămăduitoare sufletelor și trupurilor și izgonitoare a toată puterea cea potrivnică” și pentru ca prin gustarea și stropirea cu apa sfințită să ne trimită Dumnezeu binecuvântarea Sa, care spală întinăciunea patimilor”

Nu Dumnezeu are nevoie de apă sau de alte elemente materiale pentru a-și trimite binecuvântarea și sfințenia Sa, ci omul are nevoie de ea pentru a primi lucrarea lui Dumnezeu. Pentru că este trup și suflet, pentru că are o con-

știuție psihosomatică cum spunem (psihi = suflet, soma = trup), omul are nevoie de această îngemănare a spiritului cu a materialul, are nevoie de semne materiale care să indice prezența și lucrarea harului dumnezeiesc.

De aceea Dumnezeu a rânduit ca omul să se împărtășească de harul și puterea dumnezeiască, de Dumnezeu Însuși prin intermediu unor elemente componente ale lumii noastre materiale. Astfel, ne împărtășim de Trup și Sângele lui Hristos prin pâine și vinul euharistic, primi lucrarea harului Duhului Sfânt prin gustarea sau stropirea cu apă sfințită sau prin untdelemn sfințit etc.

Biserica a stabilit ca sfințirea caselor credincioșilor să se facă prin două rânduieli de slujbă distincte care nu se exclud una pe alta, ci se completează reciproc. Prima rânduială este stropirea caselor cu agheazmă mare în ajunul Bobotezei. La fel de importantă este cea de a doua rânduială și anume slujba sfeștaniei sau agheasmei mici care se săvârșește la mutarea în casă nouă și apoi se repetă în fiecare an sau chiar mai des atunci când lucrarea râului se face simțită în vreun fel în casă.

Prin sfințirea casei, așezăm casa sub oblăduirea lui Dumnezeu. Casa nesfințită ca și omul nebotezat, sunt vulnerabili lucrării râului, în casa sfințită sunt ocrotiți în fața tuturor relelor, dacă ei însăși nu aduc râul în casă prin săvârșirea lui.

Sfaturi duhovnicești

„Ferițiți cei curați cu inimă, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.”

Domnul Iisus Hristos

„Trebuie să ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni”

Sfântul Apostol Petru (1-67)

„Omul desăvârșit este acela care primește cu o egală stare a duhului și cu mulțumire, din mâinile Domnului, schimbările vieții sale, atât pe cele fericite, cât și pe cele nefericite.”

Sfântul Vasile cel Mare (330-379)

„Lăcomia stomacului este fătarnicia pântecelui. Săturat, strigă că e lipsit; și ghiftuit și plesnit de sătul, țipă că îi e foame. Lăcomia pântecelui e bucătar iscusit, născocind tot felul de mâncări gustoase. Astupându-se un canal, se deschide altul. Închizându-l pe acesta, se cascadează un altul. Lăcomia pântecelui este o amăgire a ochilor, care înghițind puține, dorește să le înghită pe toate.”

Sfântul Ioan Scărarul (57-649)

„Iată ce să faci: ești ocărât – nu ocărâ, ești prigonit – rabdă. Osândește-te singur, și atunci Dumnezeu nu te va osândi; supune-ți voia voii Domnului.”

Sfântul Serafim de Sarov (1759-1833)

„Sufletul, când se roagă pentru lume, știe mai bine, fără zădărnici, cum suferă în-țreg pământul, știe și care sunt nevoile oamenilor, și îl doare pentru ei. Ziarele scriu nu despre oameni, ci despre întâmplări, și nici aia adevărat; ele aduc tulburare minții și adevărul tot nu-l vei afla din ele; dar rugă-

ciunea curată mintea și ea vede mai bine totul.”

Sfântul Siluan Athonitul (1866-1938)

„Să te mărturisești regulat, că da-că măhuri casa mai des, și-i drag să stai în ea. Dacă speli cămașa, și-i drag s-o îmbraci. Căci dacă se face mult gunoi în casă, este mai greu de scos afară. Să te mărturisești mai des – dacă nu în fiecare săptămână, măcar în fiecare lună.”

Părintele Paisie Olaru (1897-1990)

„Cel care vrea să se împărtășească în fiecare duminică la Sfânta Liturghie trebuie să ducă o viață corectă, nu trebuie să se pregătească în mod special pentru asta, pentru că împărtășirea cu Sfintele Taine nu-i o recompensă, ci e un ajutor. Și atunci, dacă duci o viață corectă, te poți împărtăși, cu binecuvântarea duhovnicului, de câte ori vrei să te împărtășești sau de câte ori îți dă duhovnicul voie să te împărtășești. Liturghia e făcută ca oamenii să se împărtășească, nu ca să nu se împărtășească.”

Părintele Teofil Pârâian (1929-2009)

„Oamenii se roagă lui Dumnezeu să-i scape de necazuri, iar Dumnezeu se roagă de oameni să părăsească păcatul. Acum judecați, care și de cine să asculte întâi: Dumnezeu de oameni sau oamenii de Dumnezeu?”

Părintele Arsenie Boca (1910-1989)

„Nu judecați ca să nu fiți judecați. Căci cu judecata cu care judecați, veți fi judecați, și cu măsura cu care măsurați, vi se va măsura.”

Domnul Iisus Hristos

„Niciodată să nu dai sfat nimănui, până când nu l-ai trăit tu! Cel ce dă sfat, dar el nu l-a trăit, este ca izvorul de apă pictat pe perete.”

Arhimandrit Ilie Cleopa (1912 - 1998)

În dialog cu Matei Vișniec la Teatrul Maladye, un teatru unde nu se joacă în mod obișnuit, ci se trăiește

Teatrul Maladye din Budapesta a organizat în zilele de 13-14 decembrie întâlniri cu dramaturgul, poetul și jurnalistul *Matei Vișniec*. Astfel, vineri, 13 decembrie a avut loc spectacolul-lectură „Frumoasa călătorie a urșilor panda povestită de un saxofonist care avea o iubită la Frankfurt”, iar în 14 decembrie scriitorul *Matei Vișniec* s-a aflat în dialog cu publicul.

Teatrul independent, Maladye (întâlnire) a luat ființă în urmă cu 13 ani, are o trupă permanentă, formată din actori profesioniști, absolvenți ai Academiei de Teatru și Film din Budapesta. Directorul și regizorul, *Zoltán Balázs* a arătat: „Ne străduim să rămânem fideli numelui ales pentru teatrul nostru, să avem întâlniri adevărate cu publicul și cu invitații noștri. La noi nu se joacă în mod obișnuit, nu se joacă, se trăiește, teatrul a devenit un stil, o formă de viață.”

Dialogul de sâmbătă 14 decembrie, a fost moderat de *Zoltán Balázs*, directorul și regizorul teatrului, precum și de *Daniela Magiaru*, critic de teatru, autoarea cărții „*Matei Vișniec – Mirajul cu vintelor calde*”.

Daniela Magiaru a arătat că *Matei Vișniec* este un mare autor, dar și un om deschis către public, dispus la confesiuni. Este astăzi unul dintre cei mai jucați dramaturgi români. A precizat că spectacolul-lectură de la Maladye, nu a fost o lectură tradițională, ci o citire și o recitare a unui text cunoscut, într-o manieră deosebită și extrem de vizuală.

Matei Vișniec a mărturisit că de 40 de ani scrie piese de teatru, fiecare piesă datorându-se faptului că a întâlnit oameni deosebiți, așa cum s-a întâmplat și cu piesa „*Cai la fereastră*” pe care a scris-o pentru actrița *Ana Scarlat*.

A arătat că a fost impresionat de spectacolul tinerilor actori maghiari, care a avut loc într-un apartament, într-o cameră obișnuită devenită spectaculoasă datorită actorilor și regizorului: „Într-un spațiu mic se poate face teatru de mare calitate”. Dramaturgul a precizat că piesa sa a fost jucată de multe ori, dar a fost impresionat de felul cum *Zoltán Balázs* a pus-o în scenă: „Forța metaforei la el este alfabetul de regizor, asta e diferența între el și ceilalți regizori”. A recunoscut că îi plac teatrele de buzunar, ele îi amintesc cu nostalgie de perioada de început din Franța. Prima sa piesă jucată la Paris, pe scena unui teatru de

buzunar, fiind „*Cai la fereastră*”. A precizat că piesa a fost scrisă în cheia rezistenței culturale și deși în anii '80 a fost respinsă de nenumărate ori de cenzura comunistă din România, astăzi ea este jucată în lume, chiar și în ilegalitate așa cum s-a întâmplat nu demult și în Iran. Fiind interzisă, piesa a fost jucată într-un spectacol underground. *Vișniec* a mărturisit că s-a simțit ca în România anilor '80, iar pentru compania iraniană de teatru, piesa are același mesaj și efect „cu diferența că ei au mai mult curaj, decât am avut noi. Sunt fericit că o piesă din 1986 a trecut frontierele timpului, frontierele geografice, dar mai ales pe cele de generație. Asta mă face să cred că scrisul meu are rost. În Iran mi-am amintit de lupta cu cenzura: pe scenă bărbații nu au voie să atingă femeile actrițe, iar femeile nu au voie să cânte sau să danseze în public: astfel tăcerea devine cântec”.

Scriitorul a mărturisit că dintr-un anumit motiv regretă acea perioadă: „Unui artist îi era ușor să identifice răul. Era o epocă plină de sărăcie, prostie, nedreptate, dar exista un singur confort: puteam identifica răul. Azi în Occident e mult mai greu să identifici răul, e schimbător, ascuns (lumea reclamelor, mass-media, noile forme de manipulare, etc.). Este mai greu să scrii despre capitalism. Rămân un observator al contradicțiilor umane”.

Matei Vișniec a vorbit și despre un proiect european prin care piesa „*Occident Express*”, care tratează

tema capitalismului barbar, se joacă în gări. Un tren care circulă de la Düsseldorf la Istanbul. „Gara și trenul sunt spații de eroziune, loc de plecare și întoarcere, cu încărcare metafizică. Acest proiect a avut misiunea de a duce teatrul la oameni, atunci când oamenii nu se mai duc la teatru, dar în același timp a fost și o lecție cum se face teatru”. A precizat: „Am piese pentru locuri unde moare tradiția, cultura”.

A mai arătat că sensibilitatea culturală est europeană este diferită de cea din Occident. „În Franța e mare indiferență față de literatură est-europeană. Se traduce literatură anglo-saxonă, Franța a lansat literatură sud-americană, japonezii sunt la modă, de vreo 10 ani e la modă și romanul polițist din nordul Europei și se mai interesează de ruși. Din Est, Franța nu e capabilă să digere decât un singur scriitor din fiecare țară: din Cehia pe *Kundera*, din Ucraina pe *Kurcov*, din România, pe *Cioran*, *Eliade* și *Ionescu*, e deja mult. Cu amărăciune constat, dar mă pun în locul lor: toți vrem să ne emancipăm acolo. Cred că se fac lucruri mai curajoase în Est decât în Occident pentru că presiunea comercială nu e așa de mare. Sper într-o descentralizare a UE și în momentul în care Occidentul va porni în pelerinaj cultural în Est”.

La evenimentul organizat la Teatrul Maladye au participat și *ES Victor Micula*, ambasadorul României, *Gabriela Matei*, director ICR și *Ana Scarlat*, actriță și traducătoare. *Gabriela Enea Elekes*

Pe scurt...

CENADUL UNGURESC

Înainte de Crăciun, copiii de la școala și grădinița din *Cenadul Unguresc* au prezentat un program de colinde și poezii românilor din localitate pe 17 decembrie. Copilașii au fost primiți de românii din *Cenad* cu mare bucurie la sediul Autogovernării Românești din localitate.

SEGHE DIN

La Catedrala Episcopală a Episcopiei Bisericii Romano-Catolice din *Seghedin* a avut loc, pe 19 decembrie, serbarea primirii flăcării păcii, de la *Bethleem*. La întâlnire a susținut un concert de colinde corul Filarmonicii din *Timișoara* în prezența Episcopului romano-catolic *dr. Kiss-Rigó László*. Episcopia Ortodoxă Română din *Ungaria* a fost reprezentată de *pr. Aurel Becan*, protopopul *Seghedinului*.

CENADUL UNGURESC

Duminică, 22 decembrie, cu ocazia împlinirii, în anul 2013, a 20 de ani de la hirotonia într-un preot, *pr. Aurel Becan* a fost sărbătorit la *Cenadul Unguresc*. Într-un număr mare, credincioși de la parohiile din *Cenad* și *Seghedin* au participat la Sfânta Liturghie, după care părintele a fost felicitat la Clubul românilor, unde a avut loc o masă festivă.

CHITIGHAZ

Înainte de Crăciun, pe 22 decembrie, la biserica din *Chitighaz* a fost hirotonie de diacon. La Sfânta Liturghie Arhierescă, oficiată de PS Episcop *Siluan*, înconjurat de un sobor de preoți din care a făcut parte și *pr. paroh Florin Olteanu*, a fost hirotonit întru diacon *Aurel Bătrân* din *Arad*, în vederea hirotoniei ulterioare ca preot pentru postul vacant de la parohia din *Bichișciaba*.

SĂCAL

Sărbătoarea Crăciunului este anunțată prin obiceiul copiilor de a merge cu colindul pentru a vesti Nașterea Mântuitorului. Evocând momentul când la Nașterea lui *Isus* s-a ivit pe cer steaua care i-a călăuzit pe cei trei regi magi la locul nașterii, copiii din *Săcal*, purtând steaua prevestitoare, au colindat în ziua de 25 decembrie, credincioșilor care s-au adunat într-un număr foarte frumos în biserica ortodoxă din *Săcal*.

Am fost colindați...

În preajma sărbătorilor, sufletele noastre se deschid, știind că la ușile caselor noastre vor bate colindătorii cu glasurile lor fierbinți, purtători de urări ce nu-și pierd niciodată prospețimea, farmecul și forța lor. În așteptarea lui Moș Crăciun, elevii școlii „Nicoale Bălcescu” din Jula au pregătit momente speciale, în prag de sărbătoare și au colindat pe la mai multe instituții românești din Jula, poposind și la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria și redacția „Foi românești”. Tinerii colindători care sunt și membrii grupului „Unic” de la Liceul românesc au fost însoțiți de profesoarele *Florica Santău* și *Mariana Oros*.

Pe 20 decembrie, am fost onorați cu un buchet de colinde românești la sediul UCRU și al redacției „Foaia românească” și de copiii de la școala generală din Micherechi, pregătiți de profesoara *Mihaela Baicu*. Mulțumim și pe această cale pentru minunatele colinde. A.B.

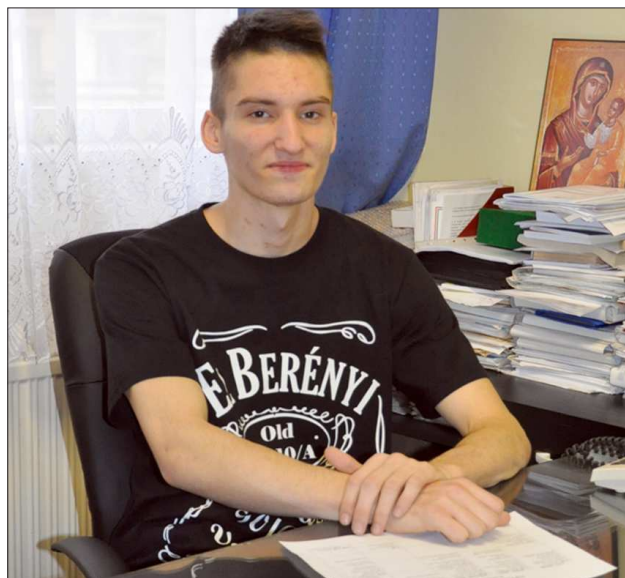

„Săptămâna elevilor” la școala românească din Jula

„Săptămâna elevilor” joacă un rol activ în experiența extrașcolară a elevilor julani. Inițiativa acestui concurs a fost primită cu entuziasm de elevii și profesorii școlii. După un concurs aprig, elevul *Bálint Berényi* a ocupat locul directorului, iar în funcția de directori adjuncți au fost desemnați elevii *Csaba Rocsin*, *David Cefan* și *Attila Fazekas*. Desemnarea a avut loc marți, 17 decembrie în cadrul programelor intitulate „Săptămâna elevilor”.

Pe tot parcursul săptămânii, elevii școlii generale au avut întâlniri cu copiii grădiniței din Orașul Mare Românesc, concurs pentru ciclul superior „Disciplinele puțin altfel”, programe sportive, concurs muzical karaoke, teatru de păpuși. Cu ajutorul unor părinți și bunici au fost pregătite mâncăruri românești: rășișe, vârzar și mămăligă.

Etnografa *Renata Rocsin* a ținut o prelegere despre tradițiile de Crăciun iar sub îndrumarea coregrafului *Nándor Cozma* a fost imitat un „joc” provocând elevii la dans. Joi, după predarea inversă, a avut loc programul de Crăciun iar ziua de vineri a fost dedicată sănătății și sportului, în cadrul căreia dentista *Orsolya Pátcaș* le-a vorbit despre sănătatea dentară. A.C.

Serbare de Crăciun la școala din Jula

În seara de 19 decembrie, la Centrul Cultural Românesc din Jula a avut loc spectacolul de Crăciun, organizat de Școala generală și Liceul românesc „Nicolae Bălcescu”. Elevii, pregătiți de profesorii lor, au susținut un program de colinde și momente artistice dedicate Crăciunului. Sfintele sărbători de Crăciun au reprezentat un adevărat motiv de bucurie pentru cei mai mici, care, costumați în magi, îngerași și clopoței, au recitat minunate versuri tematice, au dansat și au cântat ca adevărați îngerași. Zâmbetele și bucuria elevilor de la școala generală a ajuns în fiecare suflet, transformând și serbarea aceasta de Crăciun într-un moment de neuitat. Cei prezenți în sală la programul de sărbătoare au asistat și la un frumos montaj de versuri

de Crăciun în limba maghiară și română, susținut de elevii de la liceu și la un concert cu colinde și cântece de Nașterea Domnului cu corul liceului dirijat de prof. *Gheorghe Pătaș*. Evenimentul s-a încheiat cu un concert de colinde tradiționale oferit de Corul „Pro Musica” din Jula, dirijat de *Adrian Bughi*. A.B.

Colinde de Ziua Familiei, la grădinița din Jula

Copiii de la Grădinița românească din Jula au pus în scenă, în seara de 18 decembrie, o serbare minunată, cu ocazia sărbătorilor de iarnă. Micuții care frecventează unitatea de învățământ au pregătit momente artistice deosebite, cu care i-au încântat pe părinții și bunicii lor, prezenți în sală în calitate de spectatori.

Pentru a-l întâmpina așa cum se cuvine pe Moș Crăciun, micuții au pregătit o serbare. Sub îndrumarea educatoarelor, copiii au colindat-o prima dată pe directoarea instituției, *Ana Ciotea*, care i-a răsplătit cu coșulețe de dulciuri. După ce au colindat și au spus urări de sărbători educatoarelor, fiecare copil s-a retras în gupa lui, unde au fost așteptați de părinți în jurul unei mese de sărbătoare. Copiii îmbrăcați în îngerași, magi și păstori au reușit să-i impresioneze pe toți cei prezenți cu un program artistic deosebit, în care au prezentat datini și obiceiuri specifice sărbătorilor de iarnă și scenete de Crăciun. Chiar dacă au avut emoții, cum era și normal, preșcolarii nu s-au lăsat copleșiți de ele, depășindu-le și oferindu-le părinților și publicului un spectacol de neuitat. Copiii au dovedit că stăpânesc limba română și că s-au pregătit pentru serbarea de Crăciun și cu poezioare și colinde românești. Fiecare a spus câte o poezie și un cântecel, nelăsându-se niciunul intimidat de public. Pentru efortul depus, dar și

pentru că au reușit să îi impresioneze pe părinți, preșcolarii au fost răsplătiți cu dulciuri. Darurile Moșului au fost și o dovadă că cei mici au fost cuminiți pe parcursul anului și au meritat să primească daruri de Crăciun.

După programul artistic, copiii împreună cu părinții au confecționat împreună ornamente de Crăciun, iar la sfârșit au fost ospătați cu toții din partea grădiniței cu o ciorbă românească.

Anca Butar

S-a deschis noul complex balnear „AquaPalota” din Jula

Băile Cetății din Jula are, începând din 22 decembrie, un nou segment balnear de relaxare, după o investiție în valoare de 2,4 miliarde de forinți din fonduri europene și guvernamentale. Inaugurarea noului centru a avut loc în preajma sărbătorilor de Crăciun, pe 18 decembrie.

La deschidere, *Boros László Attila*, directorul Băilor Cetății din Jula a sintetizat că noul centru din inima stațiunii Julei, este la ora actuală cel mai modern centru balnear din Ungaria. Proiectul a dat posibilitatea să se transforme dintr-un vis în realitate. Punctul de atracție turistică va fi cea mai bună formă de promovare a orașului Jula nu numai în țară dar și în Uniunea Europeană.

La inaugurare a fost prezent și *Csepregy Nándor*, subsecretar de stat al Cabinetului Primului Ministru care a declarat că Guvernul maghiar a făcut un cadou orașului Jula, și anu-

me, partea Guvernului în valoare de aproape 40 de milioane de forinți a fost cedată orașului.

După festivitatea de inaugurare, cei prezenți au fost invitați să viziteze noul centru. După cum am mai relatat, noul complex acvatic se află într-o clădire pe trei nivele și are 6.338 de metri pătrați. Interiorul include un loc amenajat special pentru mame și copii, bazin pentru copii, piscină de scufundare, trei tobogane, piscină de relaxare, locuri de joacă pentru copii, bazin de înot, baruri de apă, piscină jacuzzi și saună.

Prețurile de bază în complexul balnear nu se vor schimba, accesul în „AquaPalota” se poate face cu un bilet supliment. Serviciile oferite de „AquaPalota” are ca scop creșterea calității și a gradului de satisfacție a vizitatorilor în extrasezon, precum și atragerea noilor clienți atât din țară cât și din străinătate.

A. Cioca

Concertul doamnei Lia Lungu, cel mai minunat cadou de Crăciun

Pe 11 decembrie am avut ocazia să particip la un concert extraordinar susținut de îndrăgita cântăreață *Lia Lungu*, la Centrul Cultural Românesc din Jula. Pot să spun că mi s-a împlinit un vis, pentru că am fost nu numai spectatorul, dar și pătașul acestui concert minunat, pe care l-am așteptat foarte mult. Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru că am avut posibilitatea să particip la concertul aniversar al artistei.

Lia Lungu este o interpretă de folclor tradițional, a fost solistă vocală a Ansamblului Profesionist „Banatul” din Timișoara și cântăreață în corul Operei Naționale din Timișoara. Pe lângă cariera artistică din țară și din străinătate, Lia Lungu este și ziaristă a presei româno-americe. A primit premii naționale și internaționale, a fost laureata premiului Maria Tănase, în anul 1981.

Fiind un mare admirator al cântecului popular românesc, în special al folclorului bănățean, abia am așteptat să mă întâlnesc cu doamna Lungu, pe care o cunosc de mai mult timp. La prima vedere, fiind foarte emoționant, am lăcrimat. Am devenit mai neastâmpărat când domnul *Ioan Gheorghe Oltean*, președintele asociației a invitat-o pe scenă. După o scurtă introducere a doamnei Lungu, auzindu-mi numele, nu mi-a venit să cred că m-a invitat pe scenă unde i-am predat un mic

cadou. Am cântat împreună un cântec popular, care îmi este foarte drag: „Frunză verde, iedera”, după care au urcat pe scenă mai mulți interpreți de muzică populară românească: Floarea Gojda Tomoioagă, Mariana Birică, Mircea Cârțșoreanu, Otilia Radu și instrumentiștii: Ionel Radu, Gârlea Septimiu și Lera Cosmin.

Trebuie să vă mărturisesc că am fost cel mai fericit om de pe pământ în seara aceea, pentru că am avut posibilitatea nu numai să cânt împreună cu Lia

Lungu, dar și să dansez pe ritmurile unui minunat cântec popular bănățean. Pe această cale doresc să-i mulțumesc mamei mele și familiei *Gheorghe Sferle* din Micherechi, pentru că au fost alături de mine la acest minunat spectacol și, nu în ultimul rând, îi mulțumesc doamnei Lungu pentru invitația specială de a participa la concertul aniversar de 40 de ani în cariera profesională. Pentru mine, concertul doamnei Lia Lungu de la Jula a fost cel mai minunat cadou de Crăciun!

Roland Fekete

Un cronicar al Chitighazului de odinioară

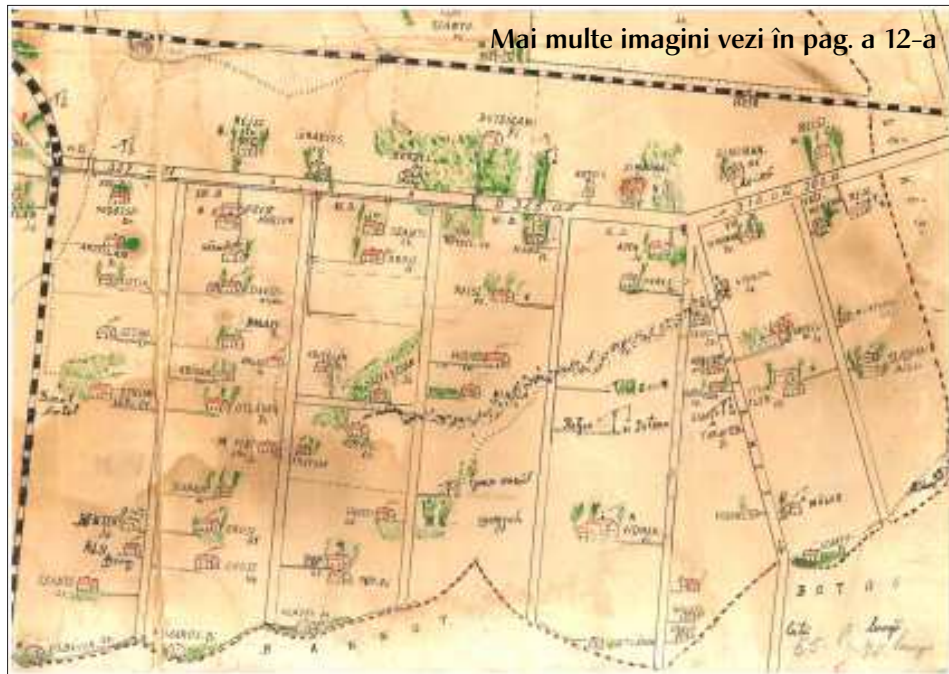
Ioan Ardelean a documentat sălașele din hotarul Chitighazului

Poate că sunt prea îndrăgostit de comunitatea mea română din sat, dar când încă și azi mai primesc de la consătenii mei așa documente importante, necunoscute până acum, care mă întărește în credința că strămoșii noștri români au fost oameni deosebiți. În toată ființa, firea lor au purtat cunoașterea despre oameni, i-a preocupat viața, soarta sătenilor. Cel mai deosebit dintre toți e Ioan Ardelean, care a întocmit o hartă (topografică) bine proporționată despre sălașele și numele proprietarilor care au trăit în hotarul satului. Dintre acestea 108 erau ale românilor, 19 ale șvabilor.

În 1848, după legea de dezlegare a iobagilor s-au produs schimbări în agricultură. Regele Franz Iosif I., prin proclamația din 7 iulie 1849, întărește ștergerea urbariei, obligația iobăgească. În anul 1858 s-a făcut comasarea pământului și în hotarul Chitighazului, mulți devenind proprietari mici. Începând de aici s-a răspândit gospodăritul la sălașe.

Ioan Ardelean „Cioropic” s-a născut pe 4 aprilie 1885, la Chitighaz. În sat au trăit multe familii cu numele Ardelean, ca să-i deosebească au primit de la săteni diferite supranume (nume de poreclă). Familia lui a primit porecla „Cioropic”. Strănepoata Cățița Ardelean mi-a povestit originea supranumelui așa cum s-a moștenit dintr-o generație în alta timp de mai mult de 150 de ani. Lucrând mai mulți împreună pe pământ, la miazăzi și-au fript slănină, cum a picurat unsoarea pe felia de pâine ceilalți se rădeau și ziceau „Cior-Cior câte-un pic, Cioropic”. Așa a rămas pe familie supranumele acesta.

În anul 1905, Ioan Ardelean s-a căsătorit cu Sofia Muntean, cu care a crescut împreună 5 copii. Din registrul de căsătorie reiese că Ioan Ardelean vorbea numai românește. Din acest motiv, când s-a căsătorit, a fost nevoie de un tălmăci între Oficiul Stărilor Civile și el. Tălmăciul s-a numit Gheorghe Rotar.

Nu-i nimic deosebit în faptul că Ardelean în copilărie nu a învățat limba maghiară. Cei mai mulți oameni numai românește vorbeau la Chitighaz, pentru că satul era locuit timp de o sută de ani numai de români. Oamenii au trăit într-o endogamie etnică și confesională. Mai târziu, ca adult, a înșușit limba maghiară, a știut să scrie și să citească, dar scria după auz, așa cum se pronunța. Ortografia lui a fost amestecată cu litere maghiare, nu numai la începerea propoziției folosește litere mari ci și în cursul scrierii. Toate acestea le cunosc din cele scrise într-un carnet de însemnări (carte de cătanie). Formatul carnetului e de 8x13 cm. În acest carnet, din care lipsesc câteva pagini, cunoaștem că în primul Război Mondial (1914-1918) unde a fost înrolat, unde a „ruculit” și pe care front a luptat. Caietul celălalt are formatul de 17x24,5 cm, aici sunt scrise cele mai importante evenimente din sat și din lume. Acestea le-a dat titlul: „În anii aceia ce au fost, ce s-a făcut”.

Aceste trei documente: harta, carnetul și caietul sunt argumentele românilor din Chitighaz între 1900-1970. Se mai găsește în caiet desene, planuri despre sălașul său propriu, construit în partea hotarului numit „Botoș” pe duleul al VIII-lea. În 1923 a construit grajdul (iștalăul) pentru cai și vaci, învelit cu tulhenei. În 1927 a con-

struit sălașul, adică casa pentru locuit: o sobă, o tindă și o cămară. Clădirea a fost învelită cu țiglă („cirip”). Sălașul a servit pentru familie timp de 30 de ani. În 1955 l-a dărâmat din mai multe motive, mai ales pentru că a început colectivizarea și nu s-a mai putut continua gospodăritul la sălașe. Între timp, în 1949, și-a construit o casă în sat, pe strada principală Dózsa.

Pe harta sălașelor sunt numiți și proprietarii ca de exemplu: Muntean I. Sztán Gy., Simonka M., Grosz Gy., Sipos I., Szántó Gy., Árgyelán J., Abrudán Gy., Ottlakán P., Borbély D., Buzsigán P., Borza I., Miskucz P. Înseamnă 18 duleauă (ogoaie, răzoare), 108 sălașe ale românilor și 19 ale șvabilor. Proprietarii cei mai înstăriți angajau slugi, servitori dintre oamenii adulți, dar și copii numiți „slugițe”. Despre ei scrie următoarele: „la mai multe sălașe erau prunci, ei grijeau de porci cu picioare goale pe meriște și fetele grijeau de găște. Numai la Paști și la chervai veneau în sat”.

Văzând aceste documente sunt convinsă că a fost un om minuțios, conștiințios. Pe fotografie nu întâmplător ține în mână un țol, reprezentând minuțiozitatea lui în tot timpul vieții sale. În legătură cu denumirile terenurilor din jurul satului se cunoaște că în 1864, pe a doua hartă militară oficială, și în colecția Toponimică a lui Pesty Frigyes sunt înregistrate denumirile hotarului din jurul comunei, multe originale în limba română. Acestea sunt importante din punct de vedere istoric. Aceste denumiri sunt următoarele: Topil, Vizuriște (Kenderáztató), Holambul lupului (Farkashalom), Funaty mai precis Fânață (Kaszáló), Botoș, Szityu moșului (Ósi szikes rét), Râtu popii (Pap rét),

Hodoroagă, Szityi (Gyurkulestilor).

Moștenirea lăsată de Ioan Ardelean, cu topograficul, harta sălașelor, caietul, carnetul și cu fotografiile, este o valoare inestimabilă pentru românii din Chitighaz. Din toate acestea reiese cum au trăit, cum s-au gândit oamenii pe acele vremuri despre satul natal. Ioan Ardelean a fost un adevărat patriot local. Am impresia că toate acestea le-a făcut cu conștiință pentru a le aduce aminte familiei, urmașilor săi și comunității românilor din sat, despre faptele din trecut. A notat cu pasiune tot ce l-a interesat, tot ce s-a întâmplat cu el și cu oamenii din sat în secolul al XX-lea. Aceste argumente sunt dovada puterii comunității, a sânguiniei românilor, cum au stăpânit și au format neîncetat nu numai satul, ci și hotarul satului. Aceste argumente ne arată nu numai viața la sălașe ci și structura comunei trebuie pusă într-o lumină nouă.

Oamenii români din Chitighaz au avut două loturi, unul în sat, unde era locuința lor, și un lot de pământ în jurul satului, unde au gospodărit. Structura aceasta de așezare se numește „két beltelkes település”. Prin toate aceste documente Ardelean a reușit să păstreze pentru posteritate că satul Chitighaz a fost întemeiat, stăpânit de oameni români foarte sărguincioși.

În caietul amintit, la vârsta de 87 de ani, Ioan Ardelean a notat ultima propoziție: „Scris-am în 27 ianuarie 1972, n-am văzut bine, poate că noi mai scrie + și Amin”.

Toate aceste documente le-am primit de la soția ungueroaică a nepotului, Árgyelánné Páli Ilonka, care le-a păstrat cu grijă, a crezut că este important ca nu numai familia să cunoască faptele lui Ioan Ardelean, ci și oamenii din sat. Mă simt deosebit de onorată că s-a gândit la mine știind că mă ocup cu cercetarea vieții românilor din sat. Îi mulțumesc pentru gestul acesta.

Maria Sarca Zombai

Papa Francisc va efectua la sfârșitul lui mai prima sa vizită în „Țara Sfântă”

Papa Francisc va efectua o vizită scurtă în Israel și în teritoriile palestiniene începând din data de 25 mai, prima în „Țara Sfântă”, dezvăluie joi cotidianul Yediot Aharonot, citat de AFP.

Potrivit cotidianului israelian care a publicat detalii despre programul papal, autoritățile israeliene ar fi dezamăgite de durata scurtă a vizitei lui Francisc, care va rămâne cel puțin 48 de ore în „Țara Sfântă”. Ele regretă, în primul rând, că Papa nu va celebra masa în Israel, ci la Betleem, un oraș autonom din Cisordania, subliniază Yediot Aharonot.

Intervievat de AFP, purtătorul de cuvânt al Sfântului Scaun, părintele Federico Lombardi, a declarat că nu poate să ofere informații despre program, fiindcă, „înainte de toate, Papa decide și anunță o călătorie de acest gen”. „Pregătiri, contacte, o vizită la locurile sfinte au fost efectuate”, a admis el. Vizita ar putea fi anunțată de

Vatican în săptămânile după Crăciun, potrivit unui oficial, care s-a exprimat sub acoperirea anonimatului.

În cursul vizitei în Israel, care va începe duminică 25 mai, după o etapă în Iordania, care va avea loc cu o zi înainte, Francisc se va întâlni cu liderii comunităților religioase, președintele Shimon Peres și premierul Benjamin Netanyahu. La Ierusalim, el va vizita locurile sfinte ale creștinismu-

lui, Zidul Plângerii și Memorialul Victimelor Holocaustului. Însă, spre deosebire de papii precedenți, el nu va merge în Galileea, în nordul Israelului, unde este situată Marea Tiberiadei, dezvăluie publicația.

Patriarhul Latin (catolic) al Ierusalimului, Fouad Twal, a afirmat recent, evocând următoarea vizită papală în mesajul său de Crăciun, că Francisc „are în inimă Pământul Sfânt și Orientul Mijlociu”.

Singurul stat din Europa în care nu există șomeri

Monaco este singurul stat din Europa în care nu există șomeri.

Țara are ca principiu fiscal absența totală a taxelor pe venit pentru persoane fizice, scrie Ziarul Financiar.

Mai mult, Monaco are cel mai mare PIB pe cap de

locuitor din lume, de 153.177 de dolari, cea mai mică rată a sărăciei și cel mai mare număr de milionari și miliardari pe cap de locuitor.

Lipsa impozitelor se aplică pentru rezidenții de toate naționalitățile, în afara de francezii care s-au

mutat în Principat după anul 1957, care sunt obligați să plătească conform reglementărilor franceze pentru taxele pe venit.

Principala sursă de venit pentru Principat este turismul, mulți turiști fiind atrași mai ales de cazinourile de aici.

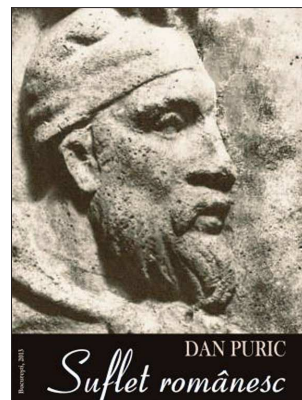

Cartea săptămânii

Dan Puric: Suflet românesc

Pe 18 decembrie, la Librăria Dalles din București a fost lansată noua carte a actorului și regizorului Dan Puric. Colecțiile de interviuri și de conferințe, în care autorul ne prezintă fața curată a românului, marcat un moment important pentru cititor, acela de a-și pune întrebări firești despre rostul propriu, dar și despre calea acestui neam. Dan Puric, un artist îndrăgostit de România și de românism, a publicat deja două cărți, „Cine suntem?” și „Omul frumos”. „Fii demn!”, cea de-a treia carte semnată de Dan Puric, poate fi considerată o carte „de înțelepciune”, nu fiindcă are veleități pedagogice ci, fiindcă, există în enunțurile sale sâmburele de adevăr de care avem nevoie. Recursul la valori: mamă, familie, neam, martiri, istorie, reprezintă o trezire la realitatea necesară, nu la cea imediată. Cartea „Suflet românesc” poate fi considerată o parabolă a reconfigurării spirituale a unei generații, care, pentru a crește, trebuie să se uite spre trecut și nu spre viitor.

Cum e noua carte a lui Dan Puric? Este literatură autentică, un mod radical de a spune „Nu!”, confuziei dintre aparență și valoare, dintre idee și idealuri. Nu există nicio urmă de profetism sau de violență, în paginile acestei cărți, ci o blândețe caldă, arhaică în modul de adresare și în compoziția textelor. Cartea

este scrisă cu durere și bucurie, iar o parte dintre motivele cunoscute, și din scrierile anterioare, sunt reluate în altă notă, una mai gravă, într-un enunț nou, metaforic. Se poate afirma că, scriitura acestei cărți reprezintă o modalitate de exercitare sinceră a unei misiuni civice. Este ca o mărturisire care se exprimă cu luminozitate, printr-un demers literar susținut de coordonate clare: a cugeta, a plâsmui, a simți și a presimți devenirea dar, și criza spirituală și culturală a neamului românesc.

Lectura cărții ne dezvăluie un adevărat scriitor. Autorul apelează, de astă dată, la retorica populară a basmelor, pildelor și a parabolilor cu o finețe dialectică extraordinară. Diversitatea formală, de la anecdotă, la eseu, memorat și legendă, dă cărții dinamism necesar și suportul pentru proiectarea tulburătoare a unei „fiziologii” a românului în contemporaneitate, aflat la răscrucea dintre șansă și catastrofă istorică. Spațiul sufletului românesc este redescoperit în stil picaresc. Călătoria, întâlnirile cu oamenii și întâmplările simple devin motiv de meditație asupra condiției românului și românismului. Autorul nu oferă soluții ci încearcă să redescopere dimensiunile contemporane ale spiritualității românești. Cartea confirmă adevăruri la care nu vrem să ne gândim și realități pe care nu vrem să le acceptăm. „Suflet românesc” este, în esență, biografia ființei românești. (adevarul.ro)

FILM

Părintele lui Dracula

Este unul dintre cele mai populare personaje ale marelui ecran, cu apariții în peste 200 de lungmetraje. O statistică precizează că numai un detectiv, Sherlock Holmes, îl întrece pe vampir în ceea ce privește numărul de filme ce-l au ca protagonist. Ne menținem în spiritul Halloween-ului și al primei ediții a Dracula Film Festival vorbind despre Bram Stoker, scriitorul care a pus, o dată pentru totdeauna, Transilvania și România pe harta creaturilor supranaturale.

Totul a început în 1897, când o mulțime de autori ai epocii uluiau cititorii din Marea Britanie cu așa-zisele romane senzaționaliste, în care fel de fel de creaturi supranaturale amenințau protagoniștii umani. Puține sunt titlurile ce mai rezistă în prezent și niciunul nu este mai influent decât romanul Dracula. Dracula nu este primul vampir din literatura mondială, această onoare revenindu-i creaturii din The Vampyre, roman publicat de John Polidori în 1819. Interesant este că ideea personajului i-a venit autorului în timpul unei veri petrecute în compania lui Mary Shelley, autoarea din spatele unui alt exemplu de referință din istoria literaturii horror, Frankenstein. În orice caz, doar istoricii acestui gen mai țin minte detalii despre vampirul lui Polidori, pe când Dracula își face loc an de an pe micul sau marele ecran.

În 2013 l-am văzut interpretat de Jonathan Rhys Meyers în serialul Dracula, care s-a bucurat de audiențe bune în Statele Unite. În 2014, personajul este readus la viață cu ajutorul lui Luke Evans. Important este că, în ciuda a sute de apariții pe ecrane, personajul păstrează câteva dintre caracteristicile originalului din paginile romanului lui Bram Stoker.

Acesta a petrecut mai bine de cinci ani studiind legende folclorice din estul Europei, iar atenția asupra Transilvaniei i-a fost atrasă de eseul Transylvania Superstitions, publicat în 1985 de Emily Gerard. Interesant este faptul că aerul aristocratic și manierismele de reprezentant al unei vechi case regale din regiune vin de la bunul prieten al lui Stoker, actorul Henry Irving, celebritate a epocii și proprietar al renumitului teatru Lyceum. Bram Stoker a sperat întotdeauna că romanul său va avea destul multora dintre romanele publicate în perioada sa și anume adaptarea pentru scenă. Visul său era ca însuși Irving să-l interpreteze protagonistul, dar actorul a refuzat până la sfârșitul vieții.

MUZICĂ

Edward Maya: Feeling

Feeling este noul videoclip lansat de Edward Maya pentru noul sau single numit tot „Feeling”. Edward Maya este unul dintre cei mai apreciați artiști români iar cel mai cunoscut single care a bătut toate recordurile și pe Youtube a fost hitul „Stereo Love”. Acesta este hitul incontestabil ce a ajuns în top 20 în Billboard Hot 100 fiind singurul track românesc cu această performanță. Iată că avem parte de o nouă producție semnată de Edward Maya, piesa „Feeling” având o linie melodică dance fiind o piesă ce are toate șansele să o întâlnim prin topuri.

POEZIE

Cadoul perfect pentru iubitorii lui Nichita Stănescu

Albumul „Nichita Stănescu, Cartea vorbită” a fost lansat în luna decembrie, în București. Aflat la cea de-a cincea ediție, albumul „Nichita Stănescu, Cartea vorbită” a inaugurat, în 2003, colecția „Biblioteca de poezie românească”, seria „Colecționarul de voci”, într-o formulă editorială sincretică (CD+text ilustrat) și apare acum într-o ediție omagială, revăzută și adăugită. Ideea „cărții vorbite”, care să reunească „poemele rostite”, îi aparține chiar lui Nichita Stănescu.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

6 IANUARIE, LUNI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Montaj de muzică populară 17.55: Încheiere

7 IANUARIE, MARȚI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: „Din 4 colțuri ale lumii” 17.55: Încheiere

8 IANUARIE, MIERCURI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

9 IANUARIE, JOI (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.40: Revista, presei 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

10 IANUARIE, VINERI (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

11 IANUARIE, SÂMBĂTĂ (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: „Pe undele Europei” — emisiune euroregională realizată de studiourile de radio din Timișoara și Seghedin 17.55: Încheiere

12 IANUARIE, DUMINICĂ (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” — emisiune religioasă 17.00: Sinteza știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuiuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

Ecranul nostru

miercuri, 8 ianuarie, m1, ora 12.55
joi, 9 ianuarie, Duna TV, ora 7.00

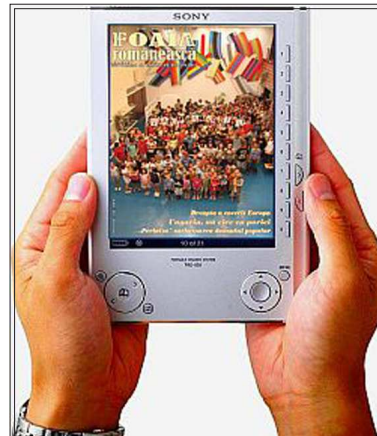
A doua emisiune din noul an se va adresa în primul rând iubitorilor sportului minții. Între cele două sărbători, între Crăciun și Revelion, deja de patru ani se organizează Cupa de Șah „Foaia românească”, care întrunește iubitorii șahului de naționalitate română din Ungaria. Printre oaspeți de fiecare dată se găsesc și câțiva șahiști din România.

Realizator: **Tiberiu Boca**

Nu răspundem pentru eventuale modificări în programele radio și tv!

Sorcova vesela...

UMOR

Abonați-vă la E-Foaia la prețul de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” va cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar.

„E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:
3 luni – 1200 ft
6 luni – 2000 ft
12 luni – 3500 ft

Glume

În fața porții Raiului, stăteau un popă și un șofer de autobuz. Vine Sfântul Petru și zice:
— Tu, șoferule, poți să treci, iar tu, părinte, mai așteaptă.

Popa, indignat:
— Cum așa, Sfinte Petre, eu care mi-am închinat toată viața bisericii?
— Ei, și?... La tine în biserică, toată lumea dormea, iar la el în autobuz, toată lumea se ruga.

♦♦♦

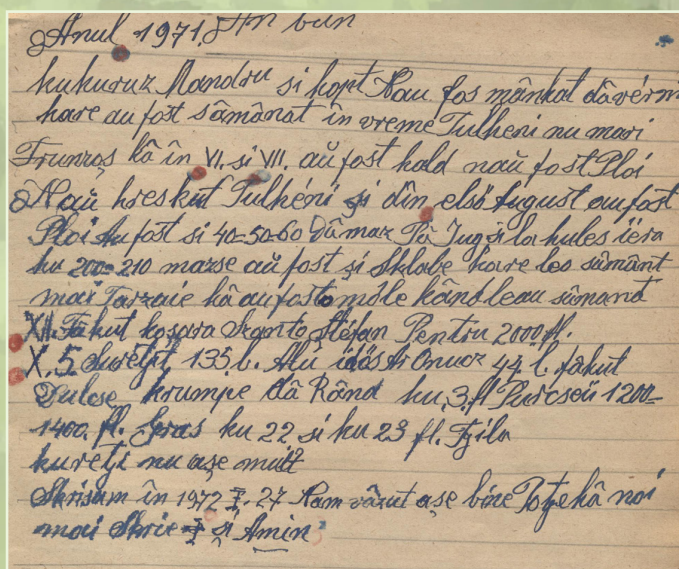
O soție își dojenește soțul:
— Știi, vecinul nostru îți aduce tot timpul flori soției sale și o duce prin tot felul de locuri frumoase. N-ai putea să faci și tu la fel?
Ușor încurcat, soțul îi răspunde:
— De mulți ani mă gândesc s-o fac, dar mă temeam ca tu și cu el să nu vă supărați dacă o copleșesc cu cadouri și o duc în vacanțe...

♦♦♦

Tatăl este chemat la școală:
— Fiul dumneavoastră a desenat pe bancă o muscă, foarte reală, și mi-am zdrobit pumnul încercând s-o omor.
— Ehe! Să mă fi văzut pe mine, când am intrat în baie și văzând în cadă un crocodil pictat, am ieșit de frică printr-o ușă pictată pe perete...

♦♦♦

O doamnă cam plinuță merge pe stradă. De ea se apropie un cerșetor:
— Doamnă, de cinci zile nu am mâncat nimic.
— Ehee, de-aș avea și eu atâta voință!

1953

Argyelan	Argyelan	Argyelan	Argyelan
Flora	Flora	Flora	Flora
2. h. 100. d.	3. h. 900. d.	3. h. 900. d.	2. h. 100. d.
14. Dulo	14. Dulo	14. Dulo	14. Dulo
Argyelan	Argyelan	Argyelan	Argyelan
Flora	Flora	Flora	Flora
1. h. 1200. d.	3. h. 1200. d.	1. h. 658. d.	1. h. 658. d.

Un cronicar al Chitighazului de odinioară Ioan Ardelean a documentat sălașele din hotarul Chitighazului

